Kaart van het Noordzeekanaal, 1907 (Stadsarchief Amsterdam, Collectie Atlas Kok)

Reuzenarbeid van het Noordzeekanaal

Op 1 november 1876 opende koning Willem III het Noordzeekanaal. Het bood Amsterdam directe toegang tot de zee. Tot de aanleg van het kanaal was in 1863 bij wet besloten. Met het steken van een eerste spade in de Breesaap bij Velsen was het werk op 8 maart 1865 begonnen.

De verwachtingen waren hoog gespannen. Minister van Financiën Gerard Betz verwachtte dat betere toegang tot de zee zou werken als een trechter waardoor de wereldhandel zich in verbinding kon stellen met half Europa. “Hoe wijder men den openingen van die trechter maakt, hoe meer er door zal gaan.” Ook Rotterdam zou een nieuwe toegang krijgen, de Nieuwe Waterweg. Verschillen waren er wel: voor de kosten van de Nieuwe Waterweg draaide de Staat op; de aanleg van het Noordzeekanaal was in het begin een particuliere onderneming. En Rotterdam kwam aan een open zeeverbinding te liggen, Amsterdam achter sluizen.

De aanleg van het Noordzeekanaal is een mooi voorbeeld van de Reuzenarbeid die in Nederland in de tweede helft van de 19de eeuw werd verricht. In korte tijd veranderde Nederland in een geïndustrialiseerd land, sterker dan ooit verbonden door de aanleg van spoorwegen en kanalen en de beter bevaarbare en veiliger rivieren. Voor Amsterdam en omgeving begon mede dankzij het Noordzeekanaal een nieuwe periode van economische bloei. Het landschap tussen Amsterdam en de Noordzee onderging een metamorfose. In plaats van het vertrouwde IJ met zijn grillige dijken, kwamen aan weerszijden van het strakke kanaal nieuwe polders die met behulp van stoomkracht afwaterden.

Bijzonder is dat de totstandkoming van deze grote projecten met de nieuwe techniek van de fotografie is vastgelegd. Deze foto’s geven een beeld van de risico’s en de grootsheid van de onderneming.

Link naar het boek
Reuzenarbeid

Link naar film
Reuzenarbeid - De bouw
van het moderne
Nederland in beeld

Tekst en onderzoek Willem van der Ham Grafisch ontwerp Eindeloos ontwerpen en uitgeven